OOST POST
SOERABAIJASCHE COURANT.

№ 44 ZEVENDE JAARGANG. 1859

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . ƒ 7.50
„ „ „ „ Java. . . . . . . „ 9.—
„ „ „ „ Buitenbezittingen. . „ 10.—
„ „ „ „ Nederland. . . . „ 13.—

De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

DODERNDAG 2 JUNIJ.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.

Advertentien met groote letter betalen dubbeld.

Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel

Iets over de gepleegde moorden ter Borneo's Zuid en Oostkust.

Wanneer wij eenen onderzoekenden blik werpen in het verledene, met een navorschend oog de bladen raadplegen van de Nederlandsch Indische geschiedenis, dan voorzeker staat men onwillekeurig verbaasd, dat ons gezag in deze schoone winstrijke gewesten, tot dus verre, nog werd gehandhaafd, vooral indien men de geringe strijdkrachten in aanmerking neemt, waarover men had te beschikken. — Wel is waar stond toenmaals de ontwikkeling van den inlander op een zeer lagen trap, zoodat hij als het ware instinctmatig de knieën boog, voor de Europesche zedelijke meerderheid, doch indien men overweegt, hoe versnipperd onze krijgsmagt, op verschillende plaatsen tegelijk het hoofd had te bieden aan onlusten en opstanden van ernstigen aard, onberekenbaar in derzelver vreesselijke gevolgen, dan gevoelt men zich doordrongen van eenen heiligen eerbied bij het lezen dier geschiedrollen, waar iedere bladzijde ons de overtuiging schenkt, dat brutale domme kracht zwicht voor moed en beleid.

De ondervinding leert ons nog dagelijks, hoe onze Europesche krijgskunde met slechts zeer geringe krachten zegeviert over ontelbare vijanden, die in ligchamelijke meerderheid dezelve gewis zouden kunnen verpletteren, edoch diezelfde ondervinding gaf ons meermalen een zonneklaar bewijs, dat ook de inlanders niet stilstaan met den tegenwoordigen vooruitgang en alhoewel daarmede geen gelijken tred houdende, echter ons genoegzame stof tot nadenken aan de hand geven, dat de inlander van toenmaals en van heden hemelsbreed van elkander verschillen.

De jongste gebeurtenissen op Borneo's Zuid- en Oostkust, alwaar zoo vele onzer landgenooten, met vrouw en kinderen gruwzaam werden vermoord, verstrekken ons tot bloedige bewijzen, dat eene beleidvolle staatkunde niet altijd voldoende is ons gezag te doen eerbiedigen, maar dat men wel degelijk, op iedere plaats, alwaar Europeanen zich ter woon vestigen met toestemming van het Gouvernement, en dien tengevolge vertrouwende op deszelfs bescherming, soldaten noodig heeft, ten einde des noodig, door kracht van wapenen, geweld met geweld te keer te gaan.—

Daar, waar onze vlag hare driekleur ontplooit diende eene voldoende bezetting aanwezig te zijn, ten einde dezelve te kunnen doen eerbiedigen; anders moest men dezelve liever niet ontrollen, om haar niet bloot te stellen, door eene schendige hand te worden afgerukt en onder de voeten vertrapt. Niet alleen, dat op vele plaatsen onze nationale kleur wappert, zonder de minst beduidende bescherming, maar ook wonen onze landgenooten te midden der Inlandsche bevolking, zonder, ingeval van opstand, te kunnen rekenen op eenen onmiddelijken voldoenden bijstand van het gouvernement. Zoo als nu wederom te Banjermassin heeft plaats gegrepen, dempt men den put, als het kalf jammerlijk verdronken is; een geheel Bataillon is opgerukt naar de bedreigde plaats; doch had hetzelve aldaar in garnizoen gelegen, dan voorzeker zoude de tegenwoordigheid dier krijgsmagt voldoende geweest zijn, den moordlust dier barbaren in bedwang te houden.

Onze meening en daaruit voortvloeijende gevolgtrekkingen strekken zich geenszins uit om aantetoonen, inhoeverre verzuim of verregaande nalatigheid hier in het spel zijn, met al derzelver zware verantwoordelijkheid, of met andere woorden, door welke maatregelen de betrokkene autoriteit die onheilen had kunnen voorkomen, ééndeels daar wij ten éénemale onbekend zijn met den inhoud der gedane voorstellen ten dien opzigte; anderdeels met het oog op den afstand van Banjermassin en Batavia, zoodat het onder de mogelijkheden kan behooren, wind en weder het hunne er toe hebben bijgedragen tot vertraging der doeltreffendste maatregelen.

Eene zaak is duidelijk, waaraan regtstreeks het geheele onheil is toeteschrijven, namelijk de afwezigheid eener voldoende krijgsmagt, waarvan wij in korte trekken de redenen zullen ontvouwen.

Het zoude eene onbillijkheid zijn hem die het hoogste gezag in handen heeft te willen ten laste leggen, niet te zorgen voor de instandhouding eener voldoende legermagt, ten einde overal in Indie ons gezag met kracht van wapenen des noodig te kunnen doen gelden, daar het toch wereldbekend is, dat een bestuur niet altijd kan handelen naar eigene meening en zienswijze, maar integendeel te worstelen heeft met hinderpalen van verschillenden aard.

Onze Natie is geene oorlogszuchtige maar eene handeldrijvende Natie, die ten alle tijde den Militairen stand beschouwde als een wezenlijk maar noodzakelijk kwaad, dat men zooveel als doenlijk met tak en wortel diende uitteroeijen. Indien de Nederlander niet genoodzaakt wordt te strijden voor haardstede en kind, dan betaalt hij liever en laat voor zich vechten, indien men dan toch daartoe moet overgaan.— Van daar dan ook, dat een Minister van oorlog wel eens is genoodzaakt geworden, zijne toevlugt te nemen tot het nemen van minder doelmatige maatregelen, ten einde onze bezittingen te voorzien van de hoogst noodige troepen, zoodat er sujetten in de gelederen werden opgenomen, die waarlijk den krijgsmansstand ontsierden en wel dermate, dat nog lang, *„het als soldaat naar Oost-Indie gaan"*, werd beschouwd als het nec plus ultra van eenen diep gevallenen toestand.— Nog heden ten dage ziet men in Nederland krachtige gezonde mannen slenteren langs de straten, ten einde als kruijer of zakkendrager het schamel stuk brood te verdienen, instede van op eene eervolle wijze den lande te dienen in de Buitenlandsche bezittingen.

Het aantal Europesche militairen is naar evenredigheid van de uitgestrektheid onzer bezittingen bijna niet noemenswaardig, en waarlijk, zondert men daarvan nog af de vreemdelingen, dan gelooven wij zonder overdrijving te mogen en te kunnen beweren, dat men met dat aantal zelfs de vestingwerken van Sourabaya niet zoude kunnen verdedigen, tegen eenen geoefenden vijand.

Indien, zooals wel te vermoeden is, de oorlog tusschen Frankrijk en Oostenrijk uitbreekt, en Italie, dat weleer de wereld beheerschte, andermaal Europa zal schokken op deszelfs hechtste grondvesten, dan zal natuurlijk de aanvoer van vreemdelingen voor onze bezittingen ook ophouden, dan zal men andermaal de behoefte gevoelen aan doeltreffende maatregelen ten einde onze Europesche krijgsmagt, laten wij niet zeggen meerdere uitbreiding te geven, maar eenvoudig op dien zwakken voet te houden, waarop zij zich thans bevindt.

De wet op de Nationale Militie roept den Franschman op, niet alleen tot bescherming der bedreigde grenzen, maar zij zendt hem daar heen, waar 's lands heil zulks vordert, al ware het ook naar het andere einde der wereld.

Indien een Fransch Regiment order ontvangt eenige jaren in Afrika de Arabieren het Fransch te leeren,

KASTIJDING DES VLEESCHES.

In de "Schetsen uit Algerië" een zeer belangrijk werk, dat eerst kort geleden in het licht is gegeven, maakt de schrijver, kolonel Walmsley, gewag van een bezoek aan een secte van zelfpijnigers — hier te lande zou men die lieden welligt goochelaars noemen. De schrijver blijft echter in gebreke eene verklaring te geven van hetgeen hij in persoon gezien heeft, daar hij het geheimzinnige van het brandend metaal en den stekelachtigen cactus onder de ondoordringbare schaduwen van een Algerijschen nacht verscholen doet blijven, en zich slechts vergenoegt met een bloot verhaal van hetgeen hij zelf zag, en *rook*. Hij treedt een soort van gebouw aan uiterlijke eeredienst gewijd, binnen, dat, half moskee en half koffijhuis, zooals dit in Oostersche landen meer wordt aangetroffen, de plaats is waar zekere dansen worden uitgevoerd als goddelijke eerbewijzing. Het binnenste was een gebouw in Moorschen stijl, dat, schoon in zeer bouwvalligen staat, prijkte met een gewelfd dak, een tralievenster en een marmeren vloer, terwijl er gebeden en allerlei kunstmatige afbeeldingen op de muren gegriffeld waren. Er lagen matten op den grond, waarop een aantal donkerkleurige Arabieren die met burnous waren omhangen, gezeten waren.

"Na eerst een geruimen tijd het vervelend en eentoonig geluid der tambourijnen te moeten hebben aanhooren„ zegt kolonel Walmsley "werd mijne aandacht getroffen door een jongen Arabier die, naast mij gezeten, mij met zijne ellebogen twee a drie gevoelige stooten in de ribben gaf. Toen ik mij tot hem wendde om tegen zulk eene handelwijze te protesteren, merkte ik op dat zijne gelaatstrekken doodelijk bleek en verwrongen waren, terwijl hij met zijne ledematen werkte als of deze door draadjes in beweging gebragt werden. Bij het uitstooten van een schel klinkend gehuil sprong hij op eens in de opene ruimte in het midden van het vertrek, en terwijl de oude priester zijn burnous een eigenaardige plooi gaf begon hij te gesticuleren en te dansen als een waanzinnige, waarbij hij meer dan eens zoo ver sprong buiten de daartoe bepaalde ruimte dat hij de ontstoken toorts uitdoofde, waardoor wij bijna geheel en al in 't duister bleven. Nu springt hij plotseling op het komfoor toe en ademt den gloeijend heeten damp in van den wierook die daarop ontstoken was, terwijl hij intusschen voortgaat de zonderlingste grimassen en bokkensprongen te maken tot dat hem het schuim en het speeksel uit den mond loopen. Door den ouden priester, wiens sneeuwwitte baard hem bijne tot op de voeten raakte, werd nu bij een lang houten handvatsel een gloeijende ijzeren staaf opgevat, die hij hem aanbood, schoon hij in 't eerst met een onwillekeurig gevoel van afgrijzen weigerde dit gloeijend stuk metaal aan te vatten. Daarop werd het ijzer op nieuw op het vuur gelegd, het slaan op de tambourijnen werd al luider en heviger, men wierp versche wierook op het komfoor, en de mannen die op de galerij zaten, stieten met vernieuwde kracht hunne schelle gillende kreten uit. Het zweet gudste den ijveraar langs het voorhoofd naarmate hij zijn waanzinnig bedrijf voortzette, en het schuim bedekte zijn aangezigt toen de priester hem nogmaals met het gloeijend ijzer in de hand naderde. Ditmaal echter, hoewel niet zonder de vreesselijkste stuiptrekkingen en de ijzingwekkendste kreeten van smart en afgrijzen, nam hij het werkelijk met de linkerhand aan terwijl hij met de regterhand verscheidene malen over het gloeijend metaal heenstreek, Geen woorden zijn in staat eenig denkbeeld te geven van het afgrijselijk tooneel dat die man ons te aanschouwen gaf, daar hij in den volsten zin des woords zich zelven verbrandde, terwijl hem de lange verwilderde haren woesd langs de schouders hingen, de oogen hem uit het hooft puilden, en het schuim hem uit den wijd geopenden mond stortte, waarbij hem de ijzingwekkendste kreten van smart uit den zwaar hijgenden boezem ontwrongen werden. De oude priester stond hem voortdurend ter zijde tot dat de rampzalige dweeper, bij het uitstooten van een raauwen gil, het gloeijend ijzer bij de tanden nam, het op deze wijze stevig vasthield en daarbij zijne lippen tegen het schroeijend metaal heen en weer bewoog. Na nu ook het houten handvatsel waarmede hij eerst ten deele het gloeijend ijzer had ondersteund, te hebben losgelaten, hield hij het geheel alleen met de tanden vast, liep daarmede eenige malen de afgesloten ruimte op en neer en naderde op deze

dan laten zij de lip niet hangen, maar zij volgen hunne drapeau even onversaagd door de dorre zandwoestijnen der Sahara, als door de lagchende bloeijende dreven van het schoone Italie.

Ook Engeland zendt zijne Regimenten naar Britsch Indie. — De tijd zal ons leeren of men ooit onze Regimenten op Indischen bodem zal overplanten. Men moge al willen beweren, dat gedurende reeds zoo vele jaren men zich staande heeft gehouden zonder dien maatregel, edoch ons dunkt dat de bescherming van vreedzame burgers eene conditio sine quâ non is van een Gouvernement, en dat het wapperen eener vlag, zonder de noodige magt om dezelve voor aanranding te beveiligen van nul en geenerlei waarde is.

De goudbron die Neêrlands schatkist voor droogte behoedt is wel waardig dat men zich harent wille eenige opofferingen getroost!

Redactie.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT

van den 25sten *Mei* 1859 N°. 42.

Civiel Departement.

BIJ DEN RAAD VAN JUSTITIE TE AMBOINA,

ONTSLAGEN:

Eervol, wegens vertrek, als lid, G. Roijaards, onder dankbetuiging voor de in die betrekking bewezen diensten.

BENOEMD:

Tot lid, A. S. M. Hageman, kapitein der genie.

BIJ DE DIRECTIE DER BURGERLIJKE OPENBARE WERKEN.

BENOEMD:

Tot eersten kommies, de tweede kommies bij die directie E. D. C. Philips.

Tot tweeden kommies, de eerste klerk bij die directie A. F. von de Wall.

ONTHEVEN:

Van de verdere vervulling zijner functiën, de resident der Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo E. F. graaf van Bentheim Teklenburg Rheda.

BENOEMD:

Tot resident der Zuid en Ooster-afdeeling van Borneo, de assistent-resident van Banjoewangie, tevens gecommiteerde voor de zaken van Bali en Lombok, C. J. Bosch.

GESTELD:

Ter beschikking van den gouvernements kommissaris voor de Zuid- en Ooster afdeeling van Borneo, de tweede kommies ter algemeene secretarie C. W. Walbeehm.

BELAST:

Met de waarneming der betrekking van auditeur-militair bij den krijgsraad te velde in de Zuid en Oosterafdeeling van Borneo, mr. W. E. van der Hout, benoemd substituut-officier van justitie bij den raad van justitie te Samarang.

Militair Departement.

BENOEMD:

Tot gouvernements kommissaris en militaire kommandant voor de Zuid- en Ooster afdeeling van Borneo, de kolonel der infanterie A. J. Andresen.

Tot kolonel, chef van het wapen der artillerie, de luitenant-kolonel N. H. W. S. Whitton.

BIJ DE MILITAIRE GENEESKUNDIGE DIENST.

OVERGEPLAATST:

Bij de civiele en militaire geneeskundige dienst te Salatiga, de officier van gezondheid der eerste klasse F. W. Dolge, thans op Banka.

Bij de civiele en militaire geneeskundige dienst te Soerakarta, de officier van gezondheid der eerste klasse F. C. Schmitt, thans te Samarang.

Bij het groot militair hospitaal te Samarang, de officier van gezondheid der eerste klasse D. Doijer, en de officieren van gezondheid der derde klasse A. J. Boers en R. W. Deibel, allen van het garnizoen te Batavia.

GEPLAATST:

Bij de civiele en militaire geneeskundige dienst op het eiland Banka, de officier van gezondheid der eerste klasse C. W. F. Mogk, thans ter beschikking te Batavia.

Bij het groot militair hospitaal te Willem I, de officier van gezondheid der eerste klasse G. F. Charlier, thans ter beschikking te Batavia.

Bij het groot militair hospitaal te Weltevreden, de officier van gezondheid der derde klasse dr. T. H. MacGillavrij.

Bij het groot militair hospitaal te Soerabaya, de officier van gezondheid der derde klasse H. J. Wefers Bettink; beiden onlangs uit Nederland aangekomen.

Marine Departement

ONTSLAGEN:

Uit 's lands dienst, de geschorste eerste gezaghebber van het gouvernements stoom-adviesvaartuig *Tjipannas*, P. Boodt.

OPROEPING VAN CREDITEUREN.

In de *Javasche Couranten* van 21 en 25 Mei 1859 no. 41 en 42, worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door het collegie van Boedelmeesteren te Batavia van wijlen de inlandsche vrouw Rahimnio Potok.

Door de Weeskamer te Batavia in het faillissement van de Arabieren Sech Mohamad bin Awab Djoas en Sech Awab bin Mohamat Djoas.

Door den kapitein der artillerie J. Seelig, te Weltevreden, van den Kolonel C. G. von Dentzsch en van wijlen zijne zonen.

Door het collegie van Boedelmeesteren te Batavia, van wijlen den inlander Arsa.

Door de testamentaire executeuren van wijlen Oeij Maksauw.

OVERVOER VAN HOUTWERKEN VAN GRISSEE NAAR MACASSAR.

De directeur der producten en civiele magazijnen maakt bekend, dat door den resident van Soerabaya, op Dingsdag den 28sten Junij aanstaande overeenkomstig het reglement op het houden van uitbestedingen (staatsblad 1829 No. 67) in het openbaar zal worden uitbesteed de overvoer van gouvernements houtwerken van Grissee naar Macassar.

Art. 1. Het aantal over te voeren houtwerken bedraagt 3313 stuks van 4 tot 8 el. lang, zwaar 13 op 13 tot 25 op 25 Nederlandsche duimen.

Art. 2. De overvoer wordt uitbesteed in een perceel.

De resident van Bembang maakt bij deze bekend, dat op eenen naderen te bepalen dag in de maand Julij aanstaande, krachtens daartoe verkregen autorisatie, op de stapelplaats Karang- tenga, gelegen aan de Loesi-rivier door het vendudepartement zullen worden verkocht:

P. m. 21 000 stuks Sierappen van groote en kleine dimensien.

De directeur der producten en civile magazijnen brengt bij deze ter kennis van het algemeen, dat omstreeks half September aanstaande te Batavia, in het openbaar, op nader aantekondigen voorwaarden, zullen worden verkocht:

40,000 (veertig duizend) pikols Gouvernements Suiker.

BEKENDMAKING.

De resident van Soerabaya maakt bij deze bekend dat bij besluit van den Gouverneur-Generaal van den 23sten Maart Jl. lett. R. met betrekking tot de ontruiming ter hoofdplaats Soerabaya, door de inlandsche bevolking van door haar bewoonde terreinen, ten behoeve der vestingwerken, de verbetering van den aanleg der stad en meerdere verzekering tegen het gevaar van brand, de volgende regelen zijn vastgesteld:

1. Ter hoofdplaats Soerabaya worden geene gedwongen verhuizingen der inlandsche bevolking ten behoeve der vestingwerken meer toegelaten, dan nadat alvorens maatregelen zijn genomen, om aan degenen, die verhuizen moeten, andere geschikte terreinen ter bewoning te kunnen aanwijzen, zoo mogelijk binnen de vesting, en wanneer dit niet kan, in de nabijheid derzelve, voor zoover dit met het belang der verdediging kan worden overeengebragt.

2. Het terrein op de aan dat besluit gehechte wijkkaart van Soerabaya, met de letter A. aangeduid (de vischvijvers ten noordwesten van den constructie winkel gelegen) met uitsondering van het vak A¹, bestemd voor de ambachts- en industrie-school en jongens weezen-inrigting zal in den kortst mogelijken tijd voor rekening van den lande, zoo mogelijk in vrijen arbeid of anders in heerendienst worden opgehoogd, ten einde te worden bestemd voor woningen van de inlandsche bevolking.

3. Bij de aanwijzing van terreinen buiten de vesting worden zoo veel mogelijk de verboden kringen vermeden, en wordt voorts tot ophooging en bewoonbaarmaking van dezelve, des noods na voorafgaande onteigening, van landswege, het noodige verrigt, op den voet van het bepaalde § 2.

4. Na een zeker nader te bepalen tijdstip, wordt binnen de stad en voorsteden van Soerabaya geene bedekking van woningen met atap, of andere ligt ontvlambare materialen, meer geduld.

5. Onder nadere goedkeuring des Konings, wordt de instructie voor den rooimeester te Batavia (staatsblad 1825 no. 7) benevens de wijziging vervat in staatsblad 1853 no. 58 ook op Soerabaya van toepassing ingevolge artikel 8 van het reglement op het beheer en toezigt van den waterstaat en 's lands getouwen (staatsblad 1859 no. 21) tijdelijk en tot dien aangaande nader zal zijn beslist, voor de inlandsche bevolking van Soerabaya buiten werking gesteld, in zoo verre namelijk, dat geene inlanders zich schriftelijk zullen behoeven aan te melden tot het erlangen der vereischte vergunningen voor den bouw van nieuwe woningen, op de bij dit besluit bedoelde terreinen, en dat zij niets behoeven te betalen voor het rooijen, noch voor de consenten of verder benoodigde schrifturen.

Bij de daarstelling van nieuwe woningen worden everigens gehandhaafd, en opgevolgd de voorschriften der voormelde instructie en andere soodanige bepalingen, welke nader gemaakt mogen worden, om den bouw van huizen of steenen, met pannen gedekte woningen te bevorderen, en wordt voor al gewaakt, dat slechts worden daargesteld kampongs, van alle zijden goed toegankelijk en van behoorlijk begaanbare wegen doorsneden.

6. Aan eenen bijzonder daartoe aantewijzen ambtenaar wordt het werk en de zorg opgedragen anders van de rooimeesters te vorderen, en om wijders den resident van Soerabaya in de uitvoering der vorenbedoelde maatregelen ten dienste te zijn, zoodra de in § 2 bedoelde ophooging zal zijn volbragt.

7. Onder nadere goedkeuring des Konings, wordt aan inlanders, die op den gouvernements grond, hun in de stad of voorsteden van Soerabaya afgestaan, steenen met pannen gedekte huizen oprigten, vrijdom van grondhuur verleend voor den tijd van acht jaren, en voor huizen met houten stijlen en bamboezen of houten wanden, mede met pannen gedekt, gelijke vrijdom voor vier jaren.

SOERABAYA, *De Resident voornoemd*,
28 *April* 1859. H. C. VAN DER WIJCK.

Ter kennisse van ouders, voogden, en verdere belanghebbenden wordt gebragt, dat weder de gelegenheid bestaat tot plaatsing van eenige jongelieden als *élève opziger bij de Burgerlijke Openbare werken.*

Belanghebbenden worden met referte aan het bepaalde bij art. 1 § VIII van het besluit van 12 Maart 1855 No. 6 (staatsblad No. 17) uitgenoodigd, bij gefrankeerd, en behoorlijk gezegeld, verzoekschrift, en onder overlegging van eenen personeelen beschrijvingstaat mitsgaders van schriftelijke bewijzen.

wijze den priester, die het ijzer weer bij het handvatsel aanvatte, en hem dus van zijne last bevrijdde. Intusschen was de walm van het brandend vleesch zoo sterk dat die selfs den krachtigen reuk van den wierook overtrof, en nogtans was het aan zijne handen zoo min als aan zijne lippen te bespeuren dat zij met het vuur in aanraking geweest waren. Plotseling viel hij nu op handen en voeten weder op den grond, en terwijl hij vreesselijk huilde en bulkte als een tot de uiterste woede geprikkeld wild beest, maakte hij voor de toeschouwers de waanzinnigste grimassen en sprongen, onder het uitstooten van een geluid waarvan het afgrijselijke alle beschrijving te boven gaat. Ik kon duidelijk zien dat hij de oogen open hield, doch zij stonden hem dof en zielloos in het hoofd, en een oude Arabier, die naast mij gezeten was, nam nu uit handen van den priester een breed en dik blad eener cactusplant aan, dat niet van de lange scherpe stekels ontdaan was. De oude Arabier hield een klein kind in zijn eenen arm dat door het afschuwelijk tooneel waarvan het mede getuige was, een weinig, doch wij herhalen het, slechts een weinig bevreesd scheen te zijn geworden, terwijl hij met de andere hand het cactus blad de afschuwlijke menschelijke gedaante voorhield, die onder een voortdurend huilen, gillen en bulken, op handen en voeten rondspartelde. Deze vatte daarop het blad aan, streek het met de scherpe punten verscheidene malen over het taankleurig gelaat, scheurde het daarop onder een zoo mogelijk nog afschuwelijker gehuil met de tanden in stukken en verslond het gelijk een wild beest zou gedaan hebben. Zoo als men weet zijn de stekels der cactusplant niet alleen lang en scherp, doch tevens bevatten zij een sterk bijtend vocht, zoodat, wanneer men het ongeluk heeft zich met een stekel dier plant slechts even te bezeeren, de daardoor toegebragte woud voor verscheidene dagen lang eene hevige ontsteking veroorzaakt, en nogtans hebben wij dien man dat blad met stekels en al zien naar binnen slaan, zonder dat hij daarvan het geringste letsel scheen te ondervinden. Hij verslond het blad zoowel als de stekels, kaauwde alles ter dege en slikte het in, doch, wij herhalen het, wij konden niet zien dat hij er in het minst door gedeerd werd. Hij was selfs zoo digt in mijne nabijheid dat zijn speeksel en schuim, vermengd met het melkachtig sap over mij heen spatte terwijl hij het cactus-blad aan stukken beet, kaauwde en inslikte; ook heb ik het blad self aangeraakt zoodat ik, door mij zeer gevoelig aan de scherpe stekels te kwetsen, mij volkomen overtuigde dat het wel degelijk een cactus blad was. Nu nam dezelfde martelaar een aangestoken waskaars op en schroeide zich daarmede handen en armen, waarover hij de gesmolten was liet langs loopen en hij nam eenige stukjes gloeijende kool op van het komfoor die hij in den mond stak, terwijl hij, onder het spuwen van vuur en vonken de afgesloten ruimte eenige malen op en neer liep. Dit alles deed hij zonder dat het hem werkelijk scheen te deeren, voor zoo ver ik voor mij, ten minste kon waarnemen, en ik was al dien tijd zeer digt bij hem. Intusschen speelde de muziek onophoudelijk door, nu eens zeer sterk en in een snel mouvement, dan weder zachter en langzamer, terwijl de rookende wierook een walmende damp verspreidde en het scherp kort afgebroken gillen der vrouwen bijna geen oogenblik ophield, doch eindelijk deed de natuur hare regten gelden en de waanzinnige dweeper viel op eens achter over op den grond, als of hij werd neergeschoten na een gehuil en in eene ligchaamsverwringing die al het vorige van dien aard waarvan wij getuige waren geweest, zoo mogelijk nog overtrof. De oude priester die hem nu genaderd had, keerde het ligchaam om, door er met den voet tegen te schoppen, zoodat hij nu met het aangezigt naar den grond kwam te liggen, waardoor hij al spoedig nieuwe krachten scheen te verkrijgen, want eenige weinige oogenblikken daarna liep hij kort langs mij heen, en wel merkte ik op dat hij een weinig buiten adem was, maar overigens scheen al wat hij zich zelven gedaan had geen den minsten invloed op hem uit te oefenen. Doch hoe dit alles toegegaan is verklaar ik niet te weten."

Redactie.

1e. dat de betrokkene bekend staat als iemand van onberispelijk zedelijk gedrag;
2e. dat hij den vollen ouderdom van zestien jaren heeft bereikt;
3e. dat hij is Nederlander of afstammeling van Europeanen in Nederlandsch-Indie geboren:
4e. dat hij met vrucht onderwezen is, in hetgeen op de gouvernements scholen van de Nederduitsche taal en de rekenkunst wordt geleerd;
5e. dat hij opleiding heeft genoten in eenig ambacht hetzij van timmerman, metselaar of smid.
Zich te wenden tot den directeur der burgerlijke openbare werken.

(*Voor de politie.*) Ter voorkoming van ongelukken bij gelegenheid van het feest bij den Regent van Soerabaya, op *Zaturdag avond den 4den Junij e. k.* worden genoodigden verzocht met hunne wagens de poort tegen over de Societeit in te rijden, vóór de pendoppo aftestappen en daarna, *regts* inslaande, de achterpoort uit te rijden.

De Assistent Resident voor de policie.
(668) E. DIBBETS.

VERTREK VAN DE LAND-MAIL.

VAN SOERABAYA.

Gedurende het jaar 1859.

In de maand	Junij	op den	2den	en	19den.
„ „ „	Julij	„ „	2den	„	20den.
„ „ „	Augustus	„ „	3den	„	18den.
„ „ „	September	„ „	2den	„	18den.
„ „ „	October	„ „	3den	„	19den.
„ „ „	November	„ „	2den	„	18den.
„ „ „	December	„ „	3den	„	19den.

des namiddags te vier ure.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Vrijdag den 3den Junij 1895.
In de kampong Pekalongan.
Op Maandag den 5den Junij 1859.
Bij den Pachter der pandjeshuizen Tjoa Pingting in de Chinesche. kamp.

ADVERTENTIEN.

GEBOORTEN.

Bevallen van een *ZOON*, D. H. BURER, *Van Ligten*.
KEDIRIE, 27 *Mei* 1859. (673)

VENDUTIE
Op Vrijdag den 3den Junij 1859
in de kampong *Pekalongan*,
DOOR
L. W. VAN DER ZWAAN & CO.

Van EEN ERF, bebouwd met een steenen met pannen gedekt HUIS en BIJGEBOUWEN, inhoudsvlakte 2433 Nederl. ellen en 67 palm.

VERDER:

EEN STEENEN HUISJE, staande op Gouvernementsgrond.
Alles staande en gelegen in bovengenoemde kampong, achter de Posterijen. (649)

Op de vendutie van *Vrijdag den 3den Junij* 1859, zal in voornoemd huis nog verkocht worden.
EEN REISWAGEN.
EEN PALANKIJN. } zeer soliede.
EEN VIS-A-VIS.
benevens eenige MEUBELAIRE GOEDEREN als TAFELS, STOELEN, BANKEN, LAMPEN en hetgene verder te voorschijn zal worden gebragt. (650)

Op de vendutie van *den 3den Junij a. s.*, zal nog worden verkocht: (686
EEN KISTJE, inhoudende één dozijn GOUDEN MESSEN, LEPELS en VORKEN, TWEE SCHILDPADDEN SIRIE-DOOZEN, gemonteerd met zilver, en
EENE KRIS, bezet met TIEN DIAMANTEN.

VENDUTIE.
Op Woensdag den 8sten Junij a. s.
BIJ
D. D. VAN BOECKHOLTZ.

Van HET GESMOLTEN TIN, opgevischt uit het wrak van het Nederl. schip DELFT, gevoerd geweest door kapt. GEELKERKEN.

Verders ter sluiting van Rekening, *zonder reserve*, een EEN FACTUUR ZEER WELRIEKENDE OLIEN, waaronder het grootste gedeelte ROZEN-OLIE. (688)

Op de vendutie van *den 8sten Junij a. s.*
BIJ
D. D. VAN BOECKHOLTZ.

Zal nog voor rekening van belanghebbenden worden verkocht:
3 KISTEN SATHEEN, 1 KIST LAKEN, 1 KIST KAIN PANDJANG, 1 KIST SARONGS, min of meer door zeewater beschadigd, aangebragt per stoomschip **MACASSER**, Kapt. KULLER. en- 3 KISTEN FLANEL, ook min of meer door zeewater beschadigd, aangebragt per het Nederlandsche schip **JOHANNA CATHARINA**, Kapt. J. L BESSELING. (690)

Op de vendutie van *den 8sten Junij a. s.* bij D. D. VAN BOECKHOLTZ, zal nog worden verkocht:
EEN SIDNEY RIJPAARD (schimmel) hoog 4 voet 9 duim, oud 6 jaren en
EEN PREANGER-PAARD, (schimmel) hoog 4 voet 7 duim, oud 5 jaren en
EEN SIDNEY RIJPAARD (vos) hoog 4 voet 7 duim. (689)

VENDUTIE
VAN ONROERENDE GOEDEREN.

Op *Vrijdag den 10den dezer* des voormiddags ten negen ure zullen, ter plaatse waar dezelve zijn gelegen, publiek worden verkocht, de navolgende goederen:
1°. EEN ERF met daarop staand groot STEENEN, met PANNEN GEDEKT WOONHUIS, PAKHUIS, twee PEDAKKEN en WAGENHUIS, gelegen in de kampong *Bibis* alhier, blok No. 3, Wijk T. bij de verponding geregistreerd No. 1204.
2°. EEN ERF met het daarop staande STEENEN met PANNEN GEDEKTE PEDAK, gelegen als voren, bij de verponding geregistreerd onder No. 1519. en
3°. EEN ERF met de daarop staande drie STEENEN, met PANNEN GEDEKTE PEDAKKEN, gelegen als voren, bij de verponding geregistreerd onder No. 1520. (691)

VENDUTIE VAN JATTIEHOUT
TE GRISSEE.

Op *Dingsdag den 14den Junij* aanstaande zullen te Grissee worden verkocht eene aanzienlijke hoeveelheid JATTIE HOUTWERKEN, geschikt voor huis- en scheepsbouw, op de stapelplaats van den Heer P. C. VAN ROIJEN aldaar. (625)

UITBESTEDING.
Op den 27sten Junij 1859.

Zal door den ondergeteekende des morgens ten 9 ure ten zijnen bureele eene openbare uitbesteding gehouden worden voor de levering van 2000 STUKS SLAGT-OSSEN, ten behoeven der troepen in de Wester-afdeeling van Borneo
De voorwaarden liggen van af heden, dagelijks van 's morgens 7 tot 12 ure, ten zijnen bureele ter inzage.

SOURABAYA, 30 *Mei* 1859.
De Onder-Intendant der 2de klasse in de 3de Militaire afdeeling op Java,
(679) H. VEMER.

Met referte aan de advertentie voorkomende in *den Oostpost* van 19 dezer N°. 40, wordt bekend gemaakt dat de in veiling te brengen HUURREGTEN van het door den Heer ROESLER, bewoond wordend huis, zullen loopen van *primo Junij a. s.*, tot *medio Januarij* 1862. (678)
SOERABAYA, 30 *Mei* 1859.

VENDUTIE.

Op eenen nader te bepalen dag zal door de ondergeteekenden, in het locaal, gelegen tegen over hunne toko, op publieke vendutie verkocht worden, *in kleine kavelingen*.
EEN FACTUUR bestaande uit:
58 SPIEGELS met vergulde lijsten.
256 DIVERSE SCHILDERIJEN.
24 PAAR BLOEMVAZEN.
6 MAHONIJHOUTEN TOILETTEN.
Pas aangebragt per het Nederlandsche schip **FOP SMIT.**
(671) **MARTENS & CO.**

Op een nader te bepalen dag, in den loop van deze maand zullen door de ondergeteekenden op publieke vendutie worden verkocht.
EEN PARTIJ. DJATIE-HOUTEN BALKEN, afkomstig van het Gouvernements-contract *Blitar*, behoorende aan den Heer W. B. LOUDON.
Het hout is te bezigtigen op de Stapelplaats nabij *Dinoijo.*
(686) B. J. VAN ECK & CO.

VERKOOP VAN INSCHULD.

Op nader te bepalen tijd en plaats zal in het openbaar ter verkoop worden aangeboden:
EENE INSCHULD, ten laste van CHRISTIAAN LOUIS ARNOLD JUNIOR, Procureur alhier, groot *f* 2000, rentende zes ten honderd, waarvan de regtstitel bestaat in een vonnis van den Raad van Justitie alhier, de dato 14 April 1858, kracht van gewijsde zaak hebbende, ingevolge Arrest van het Hoog Geregtshof van Nederlandsch Indie de dato 7 April 1859.
Tot toelichting van gegadigden strekke dat alle de roerende goederen van den schuldenaar vervreemd zijn aan den Heer C. VAN RAALTEN alhier, blijkens notarieele acte de dato 20 April daaraanvolgende N°. 72.
Inmiddels liggen de betrekkelijke stukken ter inzage aan het bureau van *den Oostpost.* (662)

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

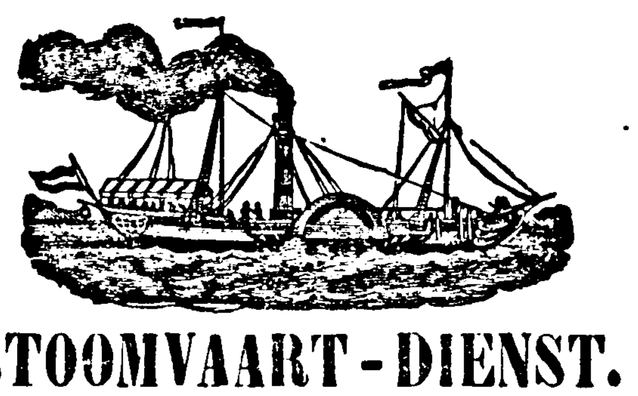

STOOMVAART-DIENST.
TUSSCHEN
SOERABAYA en BATAVIA.
Op den 2den, 12den en 22sten Junij a. s.
Adres bij
(670) W. CORES DE VRIES.

STOOMBOOT KRATON.

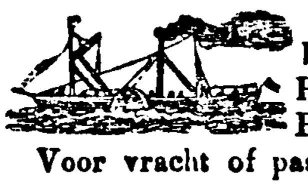

Vertrekt van hier *aanstaande Vrijdag den 3den dezer*, naar PASOEROEKAN, PROBOLINGO en PANOEROEKAN
Voor vracht of passage adres.
(672) MAJOR MATZEN & CO.

VERTREK VAN SCHEPEN.

VOOR PASSAGE NAAR NEDERLAND.

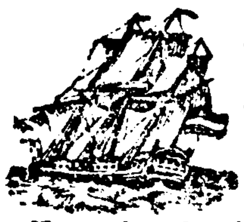

Wordt aangeboden het snelzeilend barkschip **CORNELIS GIPS**, gevoerd door kapitein M. VAN RIJN VAN ALKEMADE.
Om in het laatst der maand *Junij* te vertrekken.
Het schip heeft luchtige en zeer nette inrigtingen voor passagiers en voert eenen geëxamineerden scheepsdoctor.
Adres bij den gezagvoerder in het *Marine Hotel* en alhier en te BATAVIA en SAMARANG bij
(684) *De Agenten*,
B. KOPERSMIT & CO.

PASSAGE NAAR NEDERLAND

Wordt aangeboden met het Nederlandsch schip
COLUMBINE.
Gezagvoerder C. A. MALBRANE.
Deze door zijne snelle reize zoo gunstig bekende bodem met deszelfs van alle gemakken voorziene kajuit, de confortable inrigting van het schip en het gezellige van den Gezagvoerder, doen hetzelve voor den overvoer van passagiers, aller aanbevelingswaardig zijn.
Nadere informatien bij
(661) *De Agenten*,
SCHIMMELPENNINCK & CO.

TE HUUR.

EEN HUIS, aan het *Komedieplein*. Te bevragen bij
(692) C. E. BEURLIN.

Mr. KOOIMAN

Is verhuisd naar *Kapoetran.*

KANTOOR, hoek van de *Chinesche Kamp.* bij de *Roode Brug.* (685)

De Vennootschap, tot nu toe bestaan hebbende tusschen de firma L. G. VAN LAKERVELD & Co, en den Heer J. A. A. NICOLAI, onder de firma J. A. A. NICOLAI & Co te Soerabaya, heeft met onderling goedvinden van af heden opgehouden te bestaan. (681)

SOERABAYA, 1 *Junij* 1859.

DEBITEUREN van de firma J. A. A. NICOLAI & Co in liq. worden beleefdelijk verzocht hun debet binnen twee maanden te voldoen.

SOURABAYA, 1 *Junij* 1859. (683)

De ondergeteekende geeft bij deze het geëerde publiek te kennen dat van af 1° Mei **het logies** in zijn Hôtel op *f* 5 per dag is gesteld.

Nemende tevens deze gelegenheid te baat het HOTEL DE COMMERCE, zijnde zeer gunstig gelegen, aan te bevelen.

(550) **F. SCHMID.**

Door de oprigting eener nieuwe **IJzer** en **Kopergieterij**, vereenigd met zijn reeds bestaand **Atelier**, in de gelegenheid gesteld tot het uitvoeren van bestellingen tot het fabriek-en stoomwezen behoorende, neemt de ondergeteekende bij deze beleefdelijk de vrijheid zich aantebevelen tot het verrigten van alle werken uit gezegde ondernemingen voortspruitende; zoo als; **Ketelmakers - Bankwerkers-Smids-Koperslagers IJzer** en **Kopergieterswerk.**

Voor eene civiele bediening en spoedige aflevering der bestellingen wordt ingestaan.

SOERABAYA, A. W. REMMERT.
26 *Mei* 1859. *Kalie-Sossok N°* 3.
(648)

WEGENS UITVERKOOP.

TEGEN VERMINDERDE PRIJZEN, à CONTANT VERKRIJGBAAR:

PROVISIEN, enz.

(682) Bij J. A. A. NICOLAI & CO in liq.

SOERABAYA, 1 *Junij* 1859.

TE KOOP

EENE KOPERVASTE GIEK,
Te bevragen, bij
(660) **H. KIEL.**

BOEKHANDEL VAN E. FUHRI & CO.

TE SOERABAYA.

MET DEZE MAIL ONTVANGEN:

J. BOELEN, Nederland's Zeemagt in verband met zijne Overzeesche bezittingen. . . . . . *f* 2.

A. COQUEREL, Stichtelijke verpoozing, door C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA in 4 afl. . . . *f* 8·

L'Empereur Napoleon III et l' Italie, cinquieme édition. . . . . . (586) . . . . . . *f* 2.

IN COMMISSIE ONTVANGEN.

PUIKE BOTER.

à *f* 16,50 contant het vaatje.

(677) **A. H. DEELEMAN.**

WISSELS OP AMSTERDAM.

(503) Bij HILL BROEKMAN & CO.

WISSELS OP NEDERLAND.

(647) MATHIEU EBBS RUYS & CO.

WISSELS OP NEDERLAND.

(643) Bij ANKMAET & CO.

E. FUHRI & CO.

HEBBEN PAS ONTVANGEN,

EEN ASSORTIMENT FRAAIJE ACCURAAT LOOPENDE GOUDEN en ZILVEREN HOROLOGIEN van de best bekende fabriekanten. (610)

OP NIEUW ONTVANGEN.

IN HET DAMES-MODEMAGAZIJN

VAN

MEJUFVROUW M. DE BRUIJN.

EEN FACTUUR PRACHTIGE BOUQUETTEN.
HEEREN- en- DAMES ZIJDEN HANDSCHOENEN.
ENGELSCHE en FRANSCHE ODEURS.
WAAIJERS,
SORTIES DE BAL, enz. (676)

BOEKHANDEL VAN E. FUHRI & CO.

MET DEZE MAIL ONTVANGEN:

Zeemans-Almanak 1860. . . . *f* 7.— (659)

IN COMMISSIE ONTVANGEN

PUIKE GENEVER.

Van gelijke qualiteit als AVH. à *f* 14,50 per kelder contant.

(680) **A. H. DEELEMAN.**

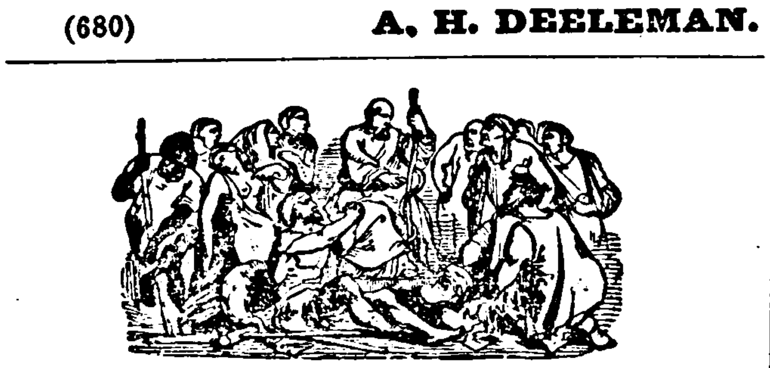

HOLLOWAY'S PILLEN EN ZALF.

Groote hoeveelheden dezer weergalooze Medicijnen worden thans in Oost-Indië en de Indische Archipel gebruikt. Men vindt dezelve bijzonderlijk geschikt voor de Oostersche klimaten, en Inboorlingen zoowel als Europeërs hebben uitgevonden dat de delfstoffelijk bereide medicijnen, welke vroeger zoo veel aftrek hadden, hoe krachtdadig ook werkende in sommige gevallen, echter te vaak veel schadelijker zijn in derzelver gevolgen dan de ziekte zelve. Holloway' Pillen en Zalf zijn bereid uit niets anders dan wat tot het plantenrijk behoort, en zoo eenvoudig en heilzaam zijn derzelver bestanddeelen dat zelfs het zwakste ligchaamsgestel nimmer door dezelve, ook geen oogenblik, benadeeld kan worden. In ongesteldheden der Lever en Maag zijn deze Pillen een Specifiek, en alle andere ziekten moeten voor het gebruik der Zalf wijken.

Verkrijgbaar à contant bij E. FUHRI & Co, te *Soerabaya*, tot de ondervolgende prijzen: (663)

DOOZEN PILLEN van *f* 1.— *f* 3.— en *f* 5.—
POTTEN ZALF . „ „ 1.— „ 3.— en „ 5.—

SOERABAYA, den 2den Junij 1859.

Men verzoekt ons mededeeling te doen dat de Exercitien voor de schutterij gedurende deze maand zijn bepaald als volgt:

Voor het geheele bataillon op den 7den en 21sten dezer.

De exercitie *aux cordeaux* op den 14den dezer.

FRANKRIJK.

Het regt om vreemde titels te voeren is in Frankrijk weder onderworpen aan eene belasting. — Vroeger, onder Napoleon I, betaalde men ook, doch voor eenen vreemden hertogstitel betaalde men slechts 902 francs, 503 francs voor den titel van graaf en 314 francs voor dien van Baron. Thans echter, nadat er in Frankrijk zoo naauwkeurig op wordt toegezien dat geen Fransche raaf met paauwenveeren pronke, zijn de titels meer waard om dat alle ongeoorloofde mededinging is afgesneden en bevat dus de nieuwe bepaling de volgende hoogere prijslijst, als;

Een	vreemde	hertogstitel		18470	francs
„	do.	graven	do.	7490	„
„	do.	marquis	do.	7490	„
„	do.	vicomte	do.	5050	„
„	do.	baron	do.	3830	„

Deze nieuwe prijzen zijn gelijk aan die welke men onder de restauratie betaalde.

— Men zegt dat de femme de chambre van de beroemde actrice Dejazet dezer dagen is gestorven, en bij testament aan hare meesteres heeft nagelaten de renten eener som van 200,000 francs, welke zij bekent het provenu te zijn van eene lange série van kleine diefstallen, die echter alleen werden bedreven met het doel om hare meesteres op haren ouden dag een inkomen van 10,000 francs te verzekeren.

OOSTENRIJK.

Van Milaan vernemen wij dat, ingeval van oorlog, de Baron Hess, zich aan het hoofd des legers zal stellen als opperbevelhebber en locum tenens van Zijne Majesteit. De keizer was er zeer op gesteld om het opperbevel op zich te nemen doch zijne Ministers hebben dat Zijne Majesteit uit het hoofd gepraat.

De Oostenrijksche officieren in Italie hebben aanschrijving ontvangen dat zij onverwijld zullen worden ontslagen, wanneer zij in hunne brieven het minste woord spreken betreffende de bewegingen van de troepen.

De emigratie van Lombardijë in Piemont neemt snel toe en sluit menschen van alle stand en rang in. Zoo heeft, bij voorbeeld, de zoon van Sebregondi, tegenwoordig Pedesta van Milaan, het Oostenrijksch stof van zijn voetzoolen geschud, ten einde vrijheid en armoede in Piemont te zoeken. — Zoonen van de edele familiën Melzi, Favorna, en Litta zijn ook het Oostenrijksche dwangjuk ontvlugt. — Een priester van Udine heeft met dertig leeken eene schuilplaats in Piemont gezocht en te Trevita heeft zich eveneëns het geval voorgedaan dat een priester met verscheidene leden zijner gemeente de stad en het land heeft verlaten ten einde zich te onttrekken aan Oostenrijks dwingelandij.

In een van de zittingen te Weenen werd aangehaald dat te Munchen door de kamer in eene geheime vergadering dertien millioen florijnen zijn toegestaan voor toebereidselen tot den oorlog, en dat ook de tweede kamer in Hanover een millioen dollars voor het departement van oorlog had goedgekeurd, terwijl Beijeren eene leening wil sluiten voor ongeveer 8,000,000 gulden.

Tevens zijn de Oostenrijksche troepen die te Semlin waren gelegerd als eene grenswacht en observatiecorps voor Servië, op daartoe strekkenden last afgetrokken naar Triëst, en gelooft men algemeen dat dezelve spoedig zullen worden doorgezonden naar Verona, waar de reserve van het leger in Italie zal verzameld blijven.

ITALIE.

Op den 22sten Februarij werd het stoffelijk overschot van den op 29 jarigen ouderdom overledenen Signor Emilio Dandolo, te Milaan, grafwaarts gebragt en de duizenden (sommigen zeggen 10,000, anderen 15000) die het lijk volgden vonden in deze gebeurtenis aanleiding tot hartstogtelijke ontboezemingen van staatkundigen aard. — Signor Emilio Dandolo was de zoon van den Graaf Dandolo, en hoezeer nog jong, had hij zich reeds sedert lang onderscheiden door zijne talenten en zijnen vrijheidszin. De lijkbaar werd gedragen door zijne vrienden, sommige van welke in de onrustige tijden van 1848 en 1849 aan zijne zijde hadden gevochtee toen hij in het corps Bersaglieri van Piemont diende. — Onder degenen die den stoet uitmaakten waren ruim 400 dames, bijna allen in diepe rouw gehuld, en op den oogenblik toen eene groote guirlande van witte en roode camelias, die met de groene bladen de Italiaansche driekleur voorstelden, op de kist werd gelegd, daverde de lucht van het Viva l' Italia! Viva l' Indipendenza. — Signor Dandolo was bekend wegens zijne liberale en tevens gematigde staatkundige gevoelens; even als zijn broeder, die later te Rome werd gedood, diende hij tegen de Oostenrijkers en later, toen de Piemontesche divisie naar de Krim werd gezonden wilde hij als vrijwilliger daarbij dienst nemen, waartoe hij, zonder zijn plan te verbergen, een paspoort van de Oostenrijksche anthoriteit erlangde. — Generaal della Marmora bood hem eene plaats aan bij zijnen staf, waarop Dandolo zich naar Genua begaf en zijne oude Bersaglieri uniform aantrok; doch terwijl hij daar was bedachten zich de Oostenrijkers en trokken het verlof weder in, waarop hij naar Lombardijë terugkeerde. — Zijn dood was het gevolg van eene tering.

De policie scheen de demonstratie waartoe deze lijkplegtigheid aanleiding gaf, niet optemerken, doch latere berigten van Milaan van den 27sten Februarij melden dat ten gevolge van de bij die gelegenheid plaats gehad hebbende populaire demonstraties een aantal arresten en huis zoekingen hebben plaats gehad, doch verscheidenen van hen die moesten gearresteerd worden hadden gelegenheid om zich in tijds uit de voeten te maken. De gevangenen werden naar het kasteel gebragt en aan eene militaire commissie overgeleverd.

— Een brief uit Rome van den 18den Februarij, beschrijft met verontwaardiging het volgende geval van proselijtisme, aldus; — De te dezer stede wonende Engelschen zijn dezer dagen in hevige gemoedsbeweging gebragt door de ontdekking dat de kerk van Rome zich niet had ontzien de dochter van den Admiraal C. van het Protestantsche geloof aftekeeren. Het bleek dat reeds voor maanden geleden de moeder van het bedoelde meisje ontdekte dat hare 19 jarige dochter zich ophield met twee tot de Roomsche kerk toegetredene Protestanten, eene moeder en dochter, die onder den schijn van vriendschap het onervaren meisje tot hunne gevoelens hadden omgepraat en haar hadden overgehaald om zich in den schoot der Roomsche kerk te doen opnemen. Op deze ontdekking deden de ouders van het misleidde meisje natuurlijk al het mogelijke om het gedane kwaad te verhelpen, zonder evenwel eenen goeden uitslag te kunnen bewerken, en, hoewel haar allen verderen omgang met haar die haar zoo ver hadden doen afdwalen werd verboden, schijnt het toch dat die omgang in het geheim werd voortgezet, want op eenen ochtend verliet zij haars ouders huis en begaf zich naar het klooster Trinita de Monte, waar zij werd opgewacht door den Heer Northcote, ook een Roomsch geworden Protestant, die haar met het gewone ceremoniëel in de kloosterkerk doopte. Daarop keerde zij naar het onderlijk huis terug en verhaalde wat zij had gedaan. Natuurlijk waren de ouders ten hoogsten verontwaardigd en den volgenden dag gingen twee protestantsche dames naar de Superieure van het klooster en onderhielden die over haar gedrag in het toelaten van zulke handelingen. Deze dame echter ontkende ten sterkste het minste van de zaak te weten, hoewel de nieuwgedoopte betuigde dat zij niet alleen bij de plegtigheid was tegenwoordig geweest, maar haar ook na afloop daarvan met hare bekeering had gelukgewenscht. — De zaak is tot dus verre daarbij gebleven en de Admiraal is op het punt van met zijn gezin naar Engeland te vertrekken, ten einde te bepreeven of geheel protestantsche omgevingen eenen beteren invloed op den geest zijner dochter zullen oefenen.

— Oostenrijk heeft met vier Italiaansche staten speciale overeenkomsten aangegaan, die dagteekenen van na den tijd

van het eerste Parijzer tractaat, waarbij de Europesche belangen werden geregeld en na het tractaat van Weenen. — Deze speciale overeenkomsten zijn gesloten met Napels, Toscanen, Parma en Modena, en bepalen dat aan Oostenrijk, ingeval van oorlog, het gebruik van de in deze staten gelegene vestingen zal zijn toegestaan ten einde deszelfs linie van verdediging te vormen. — De tractaten zeggen niets van eenige wederdienst die Oostenrijk voor zulk eene groote gunst zoude bewijzen, doch men neemt aan dat de wederdienst is eene stilzwijgende verbindtenis van Oostenrijk om, bij voorkomend oproer of toeleg tot revolutie, de dijnastiën der genoemde staten te beschermen en staande te houden. — Schoone, vaderlijke politiek! Als Oostenrijk oorlog voert dan zal Oostenrijks vijand de graanvelden van Napels, Toskanen, Parma en Modena vertreden, en al de rampen des oorlogs zullen gedragen worden door de onderdanen van Oostenrijks bondgenooten, die voor dat voorregt vrijelijk den scepter des dwingelands zullen kunnen voeren! Want Oostenrijk, ten wiens gevalle hun volk den druk des oorlogs droeg, dat Oostenrijk staat immer gereed om hun tengevalle dat volk het juk der dwingelandij om den nek te smeden.

DE OORLOGS-FINANCIEN.

Zal de vrede behouden blijven? „Ja," zeggen de optimisten, „Immers de *Moniteur*, het orgaan van den magtigsten akteur in het tegenwoordig drama, den Franschen keizer, gaf den 5den Maart de even onverwachte als welkome verklaring, dat het Italiaansche vraagstuk aan de uitspraak der diplomatie zou worden onderworpen."

„Maar," luidt de bedenking van velen, „het zal de vraag zijn of de Fransche keizer, of eenig ander vorst, het behoud der vrede in zijne magt heeft. Waar zooveel brandstoffen zijn opgestapeld, waar de gemoederen dermate zijn aangehitst, als bij den wrok van de Italianen tegen Oostenrijk het geval is, daar is mogelijkheid, ja, helaas, waarschijnlijkheid zelfs, dat eene uitbarsting de pogingen der diplomatie, ook wanneer die ernstiglijk vrede bedoelen, zal voorkomen of verijdelen."

Bij den strijd der meeningen zijn er (altijd behoudens onverwachte uitbarstingen van Italiaansche driften), twee omstandigheden die de vrees, althans voor een langdurigen en algemeenen oorlog, schijnen te kunnen matigen; *vooreerst* de duidelijk blijkende weerzin der middenklassen, ook in Frankrijk, tegen eenen oorlog; *ten anderen*, de financieele toestand der drie rijken die bij de tegenwoordige oorlogskwestie allereerst zijn betrokken, Oostenrijk, Sardinie en Frankrijk.

„De spierkracht van den oorlog ligt in het geld", en was dit waarheid in FREDERIKS tijd, niet minder is het thans het geval, nu de oorlogsmiddelen op volmaakter en kostbaarder wijze zijn ingerigt, en het onderhoud van legers veel meer geld vereischt dan vroeger.

Daarom is het tegenwoordig, nog meer dan voorheen, van gewigt om te onderzoeken, welke financieele kracht elke krijgvoerende of krijgverlangende mogendheid tegenover de andere kan stellen. Dit maakt een punt van onderzoek uit in het *Bremer Handelsblatt*, in welk goed geschreven vrijhandelsorgaan, een bekende financiëele publicist, de heer HORN, de geldmiddelen der drie genoemde rijken bespreekt.

„Het is een feit van algemeene bekendheid", zoo zegt hij, „en zoodanig zelfs, dat het bijna een axioma geworden is, dat de Oostenrijksche finantien in een allerjammerlijksten toestand verkeeren, terwijl de officieele staten van het budget, ofschoon de cijfers met groot talent gerangschikt zijn en blijkbaar veeleer de verbloeming van onaangename feiten dan wel hunne openbaarmaking beoogen, dien ongunstigen staat van zaken niet loochenen kunnen. De staatsinkomsten van Oostenrijk zijn evenwel niet verminderd; juist het tegendeel is waar, en welligt is er geen tweede staat in Europa aan te wijzen, wiens inkomsten in de laatste tien jaren zoo aanmerkelijk zijn toegenomen. In den tijd van tien jaren heeft de Oostenrijksche regering, door nieuwe belastingen in te voeren en door de reeds bestaande te verhoogen; door sommige monopolien (zoonals op tabak en andere artikelen) in Hongarije en andere provincien, die daarvan tot nogtoe verschoond gebleven waren, uit te breiden; als ook door den ijver en de zorgvuldigheid waarmede men althans trachtte de ontwikkeling der materieele welvaart te bevorderen, hare gewone inkomsten met meer dan 70 pCt. zien toenemen. Immers van 161^{7} millioen florijnen in 1847, zijn die inkomsten gestegen tot 182 millioen in 1850;—tot 240^{8} millioen in 1852, — tot 245^{3} millioen in 1854, om in 1856 de som van 268^{4} millioen en in 1857 bijna het bedrag van 276 millioen te bereiken. (*de flor.* — Ca ƒ 1 20 N. Ct.) Doch niettegenstaande dit alles was het jaar 1846 het laatste jaar dat het Oostenrijksche budget nog met eenig batig saldo (fl. 1,130,493). sloot, terwijl sedert dien tijd het budget telken jare een deficit aantoonde, hoewel de gewone inkomsten vermeerderd werden (onder anderen met 22^{4} millioen in 1857). In het jaar 1848, een jaar van revolutien en oorlogen, had het deficit slechts 45^{1} millioen bedragen: in 1850 was het gestegen tot 53^{9}, in het jaar 1853 beliep het 56^{8} millioen; in 1855 verminderde het weder tot op 42^{3} millioen om in 1856 wederom tot 52^{0} millioen te stijgen en in het jaar 1857 het bedrag van 49 millioen te bereiken. Hoe veelbeteekenend deze cijfers ook reeds zijn mogen voor een land, welks economische ontwikkeling nog veel te wenschen overlaat, kunnen zij echter geenszins uitsluitend als maatstaf beschouwd worden van de lasten die op de Oostenrijksche bevolking drukken. Het is bekend dat, behalve de gewone en buitengewone inkomsten, en de gewone en buitengewone uitgaven, het budget van Oostenrijk nog als Bijlage een derde hoofdstuk bevat, waarvan het cijfer dat van het budget der gewone en buitengewone uitgaven en inkomsten gewoonlijk evenaart, ja zelfs dikwijls overtreft. Deze zoogenaamde „bijzondere Bijdragen" (vermeerdering van geconsolideerde en vlottende schuld, verkoop van Staats-spoorwegen enz.) en de daarmede in verband staande uitgaven, beliepen in 1856 tot 150^{1} millioen en in 1857 tot 118^{9} millioen. Dit was evenwel nog gering te noemen, want in het voorafgaande jaar (1859) hadden die bijzondere Bijdragen eene uitgave van 868 millioen florijnen moeten dekken. De Oostenrijksche staatsuitgaven bedragen dus in de geheel normale jaren 1856 en 1857 respectievelijk 486^{1} en 459^{7} millioen, terwijl de gewone en buitengewone inkomsten — afgescheiden van de bijzondere Bijdragen — de regering slechts met eene som van respectivelijk 273^{2} en 198^{3} millioen konden te gemoet komen.

Deze zoo geheel en al verbroken verhouding tusschen inkomsten en uitgaven toont genoegzaam aan, hoeveel sneller de uitgaven zijn toegenomen dan de inkomsten, ofschoon deze, op zich zelf beschouwd, eene belangrijke vermeerdering ondergaan hebben. De gewone, buitengewone en bijzondere uitgaven hadden in het jaar 1847 slechts de som bereikt van 177 millioen, terwijl zij in 1850 reeds tot 268^{4}, in het jaar 1853 tot 387 millioen stegen, om in 1855 bijna 403 millioen te bereiken, — dus in den tijd van 8 jaren eene vermeerdering van 225^{1} millioen of 127 pCt. Onderging die som ook al in de twee daarop volgende jaren eene aanmerkelijke vermindering, dit had men bijna uitsluitend te danken aan de gedeeltelijke vermindering, welke de Oostenrijksche regering, tengevolge van het herstel van den algemeenen vrede in 1856 en wegens de betrekkelijke rust in hare eigene staten, het staande leger deed ondergaan, zoodat de uitgaven der armée minder groote sommen vereischten. De kosten van het departement van oorlog toch zijn inderdaad de kanker die aan de Oostenrijksche finantiën knaagt, en moeten als de hoofdoorzaak beschouwd worden der ontzaggelijke toename van het budget, dat buitendien reeds zwaar genoeg was. In 1845 vorderde het oorlogs-budget slechts de betrekkelijk matige uitgave van 52^{3} millioen. Wegens de revolutieoorlogen van 1849 werd dit cijfer al spoedig verhoogd tot op 65 millioen; en ofschoon het ook in de daaropvolgende jaren aanmerkelijk afnam, — niettemin nog altijd meer dan het dubbel van het cijfer van 1845 bedragende — steeg het in 1855 weder tot 114^{3} millioen uit de gewone, en tot 102^{1} uit de buitengewone uitgaven, dus te zamen tot 216 millioen of *meer dan het viervoudige* der som, die gedurende de tien vroegere jaren jaarlijks voor het krijgswezen was uitgetrokken. Slechts tengevolge der zoo even genoemde bezuinigingen in de armée kon men het budget in de daarop volgende twee jaren weder respectivelijk tot 123^{1} en 117^{6} millioen terug brengen. En let, wel, zoo hoog liep het budget van oorlog in een tijd van vrede! Het is bijna aan geen twijfel onderhevig of de Oostenrijksche regering heeft, tengevolge van de sedert ruim twee maanden gemaakte ontzettende krijgstoerustingen, reeds nu het cijfer van het maximum van 1855 ver overschreden, welk cijfer bij het eventueel uitbarsten van den oorlog, al spoedig zou verdubbelen, verdrievoudigen, zelfs al bleek de oorlogkans de zwart-geele vaan te begunstigen. En zoude Oostenrijk dan in staat zijn een jaarlijksch oorlogs budget van 600 à 700 millioen florijnen te torschen?

Deze vraag zal vooral ook daarom ontkennend moeten beantwoord worden, omdat de „bijzondere toevoeren" met behulp waarvan de Oostenrijksche regering tot nog toe het verbroken evenwigt tusschen hare ontzaggelijke uitgaven en betrekkelijk geringe inkomsten trachtte te herstellen, merkbaar beginnen te verminderen. Die bijzondere bijdragen werden gedurende de laatste jaren hoofdzakelijk verkregen uit de opbrengsten voortspruitende uit den verkoop der spoorweg liniën welke de regering in meer voorspoedige dagen, geheel of gedeeltelijk, zelve had aangelegd. De voornaamste en voordeeligste liniën zijn nu echter reeds alle verkocht, terwijl de opbrengst van den verkoop der lijnen van den tweeden en derden rang, om zoo te zeggen niet meer zou wezen dan een droppel water op een gloeijenden steen, verondersteld zelfs dat er zich nog koopers daarvoor opdeden in een tijd zoo kritiek als de tegenwoordige, nu Oostenrijk met een oorlog tegen Frankrijk en Sardinie bedreigd wordt. Buitendien heeft Oostenrijk, dat reeds vroeger met een drukkenden schuldenlast bezwaard was, gedurende de laatste tien jaren het openbaar crediet zoo ver mogelijk geëxploiteerd, binnenlandsche en buitenlandsche zilveren- en papieren- premien en loterij, vrijwillige en gedwongene leening enz. — niets heeft men onbeproefd gelaten. Van 1846 (het jaar waarin de geconsolideerde en de vlottende schuld het cijfer van 1088 millioen florijnen bedroegen), tot 1854, is er geen jaar voorbij gegaan of de reeds bestaande schuld, hoe kolossaal die ook wezen mogt, is nog met nieuwe schuld vermeerderd. Van 1847 tot 1853, met andere woorden toen de oorlog in het Oosten op het punt stond om uit te barsten, was de schuld met 868,692.842 fl. toegenomen: wel is waar werd zij in dat zelfde tijdsbestek weder met 133_{7} millioen verminderd, hetgeen echter nog altijd eene toename van 735 millioen overliet, zoodat het eindcijfer bleef 1823 millioen. Door de zoogenaamde nationale leeningen van 1854 zijn er nog 600 millioen aan de Oostenrijksche staatsschuld toegevoegd, zoodat, in weêrwil van eenige terugbetalingen aan de bank, en niettegenstaande de inwisseling van zekere bedragen aan papieren geld, de openbare schuld in een tiental jaren 1846—1856 met meer dan 130 pCt. is toegenomen. Volgens authentieke opgaven welke dit bestek niet gedoogt gedetailleerd mede te deelen, bedroeg de Oostenrijksche staatschuld in het jaar 1857 de ontzaggelijke som van 2400 millioen florijnen. De interestbetalingen alleen verzwelgen reeds de helft der gewone inkomsten, en met het budget van oorlog te zamen, waaraan voornamelijk haar ontstaan te wijten is, verteert de staatsschuld van Oostenrijk $^{5}/_{6}$ der gewone inkomsten! Al mogt ook de Oostenrijksche regering het niet noodzakelijk achten te letten op den finantieelen toestand en op de reeds zoo hoog opgevoerde belastingen die op de bevolking drukken, dan nog zou zij, indien zij de schuldenlast niettemin wilde vergrooten, een hinderpaal van den ernstigsten aard ontmoeten in de houding der kapitalisten, die alles behalve bemoedigend is. Want de algeheele mislukking der laatste leening, die betrekkelijk gering te noemen was (6 millioen £), en die door de voornaamste finantiele krachten van onzen tijd ondersteund werd, getuigt in dit opzigt welsprekend genoeg om elke verdere toelichting overbodig te maken. En bij dat alles is de oorlog, die voor Oostenrijk zulke twijfelachtige kansen aanbiedt, nog niet eens uitgebroken! Wat heeft men dan niet te wachten, wanneer de oorlog inderdaad begint te woeden, en vooral wanneer het krijgsgeluk Oostenrijk den rug toekeert! Reeds bij het genot van den vrede en in een normalen toestand niet in staat zijnde zijne ontzettende uitgaven met zijne gewone inkomsten te dekken, bestookt door den oorlog, en juist ingeval van oorlog beroofd van zijne bijzondere inkomsten, zou er voor Oostenrijk niets anders overschieten dan een onvermijdelijk staatsbankroet, hetwelk de vernietiging zou voltooijen, die de oorlog aan de finantien en aan de algemeene welvaart van het land zoude berokkend hebben.

Afgescheiden van alle consideratien van staatkunde, menschelijkheid en staathuishoudkunde, zou dus de Oostenrijksche regering bij rijpelijk nadenken, verpligt zijn al het mogelijke te doen om het gevaar van den oorlog af te wenden. *(Wordt vervolgd)*

INGEZONDEN STUKKEN.

IETS OVER DEN OVERLEDENEN RADEN TOMMONGONG MAJOOR PRAWIRO KESOEMO.

SOERABAYA, 26 *Mei* 1859.

Uit de Courant van Soerabaya, (weleer het advertentieblad met een krokodillen wapen voorzien) zal het u berigt zijn geworden, dat mijn sobat sinds meer dan twintig jaren lang, *Prawiro Kesoemo*, op den 24 dezer den tol aan de natuur betaald heeft. Op inlandsche wijze moest ik schrijven, dat hij „der wereld verlaten heeft" (meninggal doenia;) op mohammedaansche manier heet het „dat zijne ziel uit het aardsche leven naar de paradijzen van Mohammed is overgegaan." Het komt alles op één uit: „hij is dood!"

Bij uw aanwezen te Soerabaya zal uwe aandacht niet zijn ontgaan, een klein, mager manneke, als europesche militair-officier gekleed, en die geregeld alle dagen in een bendi de Chinesche wijk doorreed, om naar de kazerne te gaan. Gij kendet hem alleen in latere jaren, ik kende hem sinds 1837. Eenvoudig en beleefd, maar niet slaafsch, was hij nimmer grootsprekend; en weinigen kenden zijn waren naam en herkomst. De uniform-jas die door hem gedragen werd, mag misschien de derde of vierde geweest zijn sinds 1834, maar, alhoewel dit kleedingstuk blijken droeg van gebruik in dienst,- die jas paradeerde gedurende den draagtijd, naast menig luitenant, die nader met dikke epauletten, (of kwasten) gewapend, die zelfde jas wederzag,- en, hetzelfde manneke, in die zelfde jas onder de wapenen staande,- want onze sobat deed, als kapitein, luitenants dienst, van 1836 tot 1859.

Dat kleine magere manneke was, de *Raden Tommonggong Ario Prawiro Kesoemo*, zoon van *Pangeran Ingebei Djoijo Kesoemo*, die de zoon was van Sultan *Hamangkoe Boewono II, Sepoe*, van Djokjakarta. Ik zou u zijn stamboom nog wel een twintigtal geslachten opwaarts kunnen mededeelen, maar dit weinige is genoeg om te bewijzen, dat hij met meer regt den titel van *Rah-aden* (*Raden*) „uit edel bloed gesproten" voerde, dan menig andere gepajongde nominale Raden, wiens grootvader dalang, (Jan klaassenkaspeler) was.— Dat ons manneke een afstammeling van een Sultan was, had hij wel is waar met velen gemeen, immers, wanneer wij eens alle de afstammende lootjes wilden tellen, van wijlen Sultan *Hamangkoe Boewono I*, alias *Mangkoeboemi-Swargo*, overleden in 1792, dan zouden wij denkelijk een 3000. tal nummers hebben, — maar ook was onze sobat de echtgenoot van eene dochter van den Pangeran *Soeria Ngalogo*, zoon van Sultan *III*, *Rodjo*. Deze vrouw was vooraf de weduwe van *Pangeran Adipatti Mangkoedıningrat*, hare zuster was gehuwd met Sultan *V Menol*, in 1855 overleden. Hieruit blijkt, dat hij nog al prinselijk was, en dat zijne kinderen pur sang mogen heeten.

Die aangeboren edelheid geldt bij mij echter minder om de waarde van mijnen sobat te bepalen, dan de eigenschappen en antecedenten van zijn levensloop vroeger en later. Ik wil u een en ander mededeelen ten bewijze dat dit kleine magere manneke, vroeger ook wel iets meer aanzien bezat, dan als dienstdoende depôt luitenant onder zijne krijgskamaraden van pur Europeesch bloed.

Onze sobat was geboren omstreeks 1810 (hij zelf wist het precies niet.) In 1822 was hij page van zijn neef, Sultan *Passiaar* (No. IV) en stond hij achter diens stoelt toen de Sultan op 6 December 1822 in eens dood bleef (1.)

Toen op 20 Julij 1825, des middags 6 uur, *Dipo Negoro* werd genoopt tot de vlugt van de hoofdplaats Djokjakarta, volgden hem weldra een 70 à 80 prinsen, waaronder ook onze sobat, diens vader en broeder. (2) En toen *Dipo-Negoro* eene soort van legermagt vormde, of deed vormen, werd onze sobat, met den vermaarden *Sentot*, aangesteld tot eenig krijgsgezag, onder den titel van *Bassa Abdul Hasli*. In den beginne volgde hij *Dipo Negoro* in zijne bewegingen, — maar in 1826 werd hij, onze sobat, met *Sentot* gezonden naar het landschap tusschen Progo en Bogowonto, om de zuid van Djokjakarta; (3) later naar Begaleen, bewesten de Bogowonto in 1828. (4.) In den oorlog van 1825 tot 30 heeft hij een werkzaam aandeel genomen; maar gij weet, dat die oorlog een onophoudelijk vlugten, vervolgen, rusten en zwerven was, van vele benden, over alle landsdeelen om de zuid van midden Java. Het voornaamste wapenfeit viel voor, — wat onze sobat be-

(1.) Zie mijn Oorlog van Java, bl. 29. (2.) idem. bl. 82. 86. (3.) idem. bl. 181. 182. (4.) idem. 309.

treft, — op 8 October 1828, des morgens 7 ure, bij het dorp Kroyo, in Begaleen, toen de 8ste kolonne onder den majoor *Luschkens* vernield werd, in eenige oogenblikken tijd, door een paar honderd man, die in vier dagen geen rust noch volle maag genoten hadden, en aangevoerd werden door *Sentot* en door onze sobat, in hinderlaag. Gij kunt deze gebeurtenis omslagtig lezen, op bl. 312 van mijn Oorlog op Java." — Niet altijd ging men echter zoo kwaad te werk tegen elkaar en onze sobat heeft menig baadje gedragen van linnen, — menige manilla sigaar gerookt, en menig kogeltje beleefd terug gezonden, — van en aan de goede vijandelijke verkoopers en schenkers.

In 1829 kwam onze sobat op gouvernements zijde over, met *Sentot* en aanhang. Allen werden naar Salatiga gezonden, en als noodhulpbenden beschouwd. In 1831 hielp onze sobat en gevolg de Chinezen in 't Krawangsche teregtwijzen, en in 1832 ging hij, *Sentot* en kamaraden naar Sumatra's Westkust, alles in gouvernements dienst. In 1834 werd echter dit legioen Javanen ontbonden; de Tommongonghoofden werden officier-militair; de drie voornaamste, *Prawiro di Poero*, *Noto Prawiro* en *Prawiro Kesoemo*, werden kapitein-militair, in October 1834. Het korps ging uit een, en onze sobat werd naar Soerabaya gezonden, als dienstdoende luitenant bij het derde Bataillon Infanterie, later bij het depôt, alias Garnizoens-bataillon. Als zoodanig was hij hoofd der werving van soldaten. Op het plein te Soerabaya, waar nu de Schouwburg staat, stond vroeger eene kampong. Dáár was de algemeene werfplaats voor Javaansche soldaten. Hoe vele honderden hij heeft gemetamorphoseerd tot *bon soldat*, weet ik niet precies, maar dit weet ik, dat hier de algemeene dobbelplaats was, — want alleen met dobbelen, — verliezen, — haarafsnijden, — en in de nabijstaande, zoogenaamde muskieten-kazerne optesluiten, werd de toestand geboren, die van burger *soldaat* doet worden. — Wat al bedienden, soontjes en vredelievende javaantjes zijn hier in 't net geloopen! — Wat al duiten zijn hier gewonnen en verloren voor Vaderland en Vorst!

Wij voeren niet aan, *waarom* men nu niet meer dusdanig werft: zoo de gewoonte nog bestond, dan zouden wij vreezen voor de Schutterij!

Maar alles verandert met den tijd; dus ook de werving; alleen onze sobat bleef de oude; de gesp van 15, van 20 jaren dienst als officier zoude door een 25 vervangen worden; hij bleef kapitein, dienstdoende luitenant. Wat al rekwesten zijn er door hem ingediend, om een regentsplaats of majoorsrang. — Hem werd aangeboden, te Djokja een Tommongongs plaats te gaan bekleeden; maar onze sobat had te lang *Europesche* manieren geleerd en geëxerceerd, om weer naar *Javaansche* wijze te gaan dansen. Alleen onder het Gouvernement wenschte hij te dienen.

Eindelijk schonk de Koning hem den rang van Majoor à la suite, met verhooging van inkomen, honderd guldens 's maands. Dit was het toppunt van zijn verlangen. Nu wenschte hij zich te Djokja te gaan vertoonen, en à la suite, (ngangoer) zonder bepaalde werkkring, te gaan leven. En ziet, — op 4 Mei ontving hij de goede tijding: op 19 Mei werd hij siek, en op 24 Mei hebben wij hem, met militaire eer, doch op Javaansche wijze, ter aarde besteld, op 't kerkhof van Ngampél, noordooster deel van Soerabaya.

Slechts ééns mogt hij zijne nieuwe onderscheidingsteekenen dragen. De tweede maal prijkten ze op zijne lijkbaar, die door eene ontelbare schare volks gevolgd werd. Aan de overledene sobat is door de autoriteiten alle mogelijke eer bewezen; — de beide alhier overledene Sultans van Bantam genoten op lange na niet zoo veel hormath. Wij vermoeden dat minder de *Raden Tommongong Ario*, dan de *militaire krijgsbroeder* met eerbewijzing naar de laatste rustplaats is gevolgd geworden. De man was meer krijgsman, dan nominaal volkshoofd.

Met hem stierf weder een der opperhoofden van den inlandschen oorlog van 1825—30. Van deze hoofden stierven buiten Java, *Dipo Negoro*, *Soenan Kaperdan*, *Sentot*. *Praboe Ningrat*, *Mangkoedi Ningrat*, *Kjai Modjo*, *Dipo Kesoemo* en eenige minderen. Op Java stierven reeds, *Soerio Bronto*, *Nottoprodjo*. *Danoeredjo* en nu ook *Prawiro Kesoemo*.

Hoeveel vrouwen en kinderen door hem (den overledene) zijn nagelaten, is mij niet juist bekend, omdat mijne geschiedkundige navorschingen zich nimmer zóó verre hebben uitgestrekt.

J. HAGEMAN J. C. z.

GEBOORTEN, HUWELIJKEN EN STERFGEVALLEN.

Bevallen:

J. M. W Prager geb. Eilers, Z. Salatiga 5 Mei. — A. F. C. Leduc geb. Suersen, Z. Palembang 10 Mei.— C. M. van Meeuwen geb. Roijen Z. Salatiga 14 Mei.— T. de Rochemont geb. Maijor D. Soerabaya 17 April.— E. J. Pillard geb. van der Star Z. Banjoemaas 15 Mei.— M. Kinder geb Visscher van Graasbeek. Z. Batavia 23 Mei.— J. M. Polack geb. Meijer, Z. Soerabaya 25 Mei.— D. H. Burer geb. van Ligten, Z. Kedirie 27 Mei.

Getrouwd:

F. A. Metzler met E. W. A. H. Harloff, Soerakarta 29 April.— K. Bos met L. T. Marcus, Pattie 11 Mei.— J. W. Veldman met W. A. J. Kriesfeld, Batavia 20 Mei.

Overleden:

J. F. Meijer 59 j. Batavia 16 Mei. — F. Bettran, adj. onder-offic. magazijn-meester bij de Bonische expeditie. Het zoontje van J. J. Simons, 2 j. Samarang 26 Mei. — E. J. H. van Vlierden, 1ste luit. inf. Macasser 12 Mei. — F. J. H. Rodberg adj. onder-officier, Macasser 1 Mei

VERTREKKENDE PERSONEN.

H. J. Crameer.— Weduwe Hits.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum	*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Van*
Mei 28	Nederl. Ind.	Alfulck.	Sech Abdul Kadir bin Abdul Barodjo.	Timor Delie.
„ —	„ „	Stoomschip Koningin der Nederlanden.	E. Lewis.	Batavia.
„ —	„ „	Fathal Madjiet.	Said Moht. bin Aloei Assegaf.	Amboina.
„ —	„ „	Soedul Barie.	Said Abd. b. Salim b. Sech Aboebakar.	Banjarmassing.
„ —	„ „	Jadul Karim.	Aminoedin.	Samarang.
„ —	Nederlandsche	Jeannette en Agatha.	A. Cleijndert	Batavia.
„ 29	Nederl. Ind.	So-Ootban.	Sech Hoessin bin Achbanseer.	Samarang.
„ —	Nederlandsche	Cornelis Gips.	M. van Rijn van Alkemade.	Batavia.
„ 30	Nederl. Ind.	Fathoor Rachman.	Said Abdul Rachm. bin Moht. Assegaf.	id.
„ 31	„ „	Alnoer.	Said Hassan bin Aloei Alhabassij.	id.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum	*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Naar*
Mei 31	Nederl. Ind.	Fathoor Rachman.	Said Aloei bin Abdul Assegaf.	Sumbawa.
„ —	„ „	Aldjoesoor.	Said Hamza bin Noach.	Banjerm. via Sumanap.
Junij 1	„ „	Stoomschip Koningin der Nederlanden.	E. Lewis.	Batavia „ Samarang.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederlandsche	Louise Jacoba Johanna.	Baumgarten.	Te Koop.	Fraser Eaton & Co.
Engelsche	Tamar.	Ross.	Holland.	„ „ „ „
Nederlandsche	Johannes Hendrikus Ferdinand.	Lodewijks.	Onbepaald	„ „ „ „
„	Landbouw.	Kleijnenberg.	id.	„ „ „ „
„	Hoop van Capelle.	Bok.	id.	„ „ „ „
Zweedsche	Hedda Frederika.	Larssen.	id.	Mathieu Ebbs Ruijs & Co.
Nederlandsche	Minister Pahud.	Kievit.	Onbepaald.	„ „ „ „ „
Meklenburgsche	Dr. Juris Jantzen.	Hoff	id.	„ „ „ „ „
Nederlandsche	Fop Smit.	Hoefman.	Lossend.	„ „ „ „ „
id.	Osiris.	Kramer.	Nederland.	Schimmelpenninck & Co.
id.	Prins van Oranje.	Hensing.	Onbepaald.	„ „ „
id.	Zeenimph.	Witsen Elias.	id.	„ „ „
id.	Columbine.	Malbrane.	Lampongs.	„ „ „
id.	Arij Scheffer.	Kunst.	Onbepaald.	J. F. van Leeuwen & Co.
id.	Willem III.	van der Burg.	id.	„ „ „ „ „ „
id.	Cheribon.	Koers.	id.	„ „ „ „ „ „
id.	Commissaris des Konings van der Heim.	Van Zanten.	id.	„ „ „ „ „ „
id.	Jeannete Agatha.	Cleijndert.	id.	„ „ „ „ „ „
id.	Prins Maurits.	J. J. Bart.	id.	B. Kopersmit & Co.
id.	Aegidia en Paulina.	J. K. Veldman.	id.	„ „ „ „
id.	Cornelis Gips	van Rijn van Alkemade.	id.	„ „ „ „
id.	Elisabeth Antoinette.	H. A. Besier.	id.	„ „ „ „
Engelsche	Sophia Fraser.	Wilson.	id.	Hill Broekman & Co
Zweedsche	Victor.	Prehn.	Nederland	„ „ „ „
Nederlandsche	Gebrs. Houtman.	C. J. Bax.	Onbepaald.	B. J. van Eck & Co.
id.	Samuel Hendricus.	A. G. Bonsen.	In Reparatie.	„ „ „ „ „ „
id.	Maria Veronica.	T. Mulder.	Amsterdam.	P. Kervel & Co.
Engelsche	Rosina.	Mc. Lachlan.	Onbepaald.	Major Matzen & Co.
id.	Senator.	Mengus.	id.	„ „ „ „
Nederlandsche	Tagal.	Göbel.	id.	E. Ten Brinck & Co.
id.	Ternate.	T. Kars.	Nederland.	„ „ „ „ „

Aangekomen Passagiers.

Met het Nederl Ind. stoomschip *Koningin der Nederlanden*, de heeren Thompson, Hofland en fam., Arathoon. Mulholland; Z. M. troepen en bannelingen — Met de Nederl. Ind bark *Fathol Majdiet*, een officier. — Met de Nederl. bark *Jeannette en Agatha*, de heer F. Wolfson.

Vertrokken Passagiers.

Met de Ned. Ind. bark *Aldjoesoor*, de heeren S. Schreuder en bannelingen. — Met het Ned. Ind. stoomschip *Koningin der Nederlanden*, de heeren J. Z. van der Berg en familie. K. E. Schmid, W. Unterhorel, J. Arathoon. B. van der Zwaan, E. C. Hofland, mev. de weduwe Stephens, Z. M. troepen en bannelingen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Etna, Onrust, Amsterdam, Admiraal van Kinsbergen en Samarang; de schepen Arij Scheffer, Prins van Oranje, de Stad Schiedam, Prins Maurits, Osiris, Elisabeth Antoinette, Ternate, Minister Pahud, Zeelandia en Alfulck; het stoomschip Makasser; de barken Fatal Ma-an, Saijan Maskoor, Louisa Jacoba Johanna, Soedul Gair, Naim Balgijer, Kim Tianhoat, Gebroeders Houtman, Fathul Karim, Nawan Eljoesoor, Banka, Marion Macentijre, Zeenimph, Johannes Hendrikus Ferdinand, Rosina, Samuel Hendrikus, Maria Veronica, Victer, Hidda Fredrika, Tagal, de Hoop van Capelle, Landbouw, Willem III, Aegedia en Paulina, Cheribon, Senator, Commissarie des Konings van der Heim, Colombine, Dr. Js. Jantzen, Fop Smit, Pictura, Ellen, de Drie Vrienden, Fathol Madjiet, Jadul Karim, Jeannette en Agatha, So-Ootban, Cornelis Gips en Alnoer; de brikken So-Ootdin, Sophia Fraser, Fathal Hair, Louise Roeloffina en Soedul Barie; de schoeners Sarie Tengaroong, Hoseeng, Hing Thaij, Johanna Catharina, Komeij, Mastora en So-Ootdin.

PASOEROEAN.

AANGEKOMEN.

23 Mei. Het Nederlandsche schip *Anna Digna*, gezagv. C. Ouman, van Soerabaya; de Nederl. Ind. kotter *Krabbe*, gezagv. Mardam, van Soerabaya.

VERTROKKEN.

21 Mei. Het Balieneesche schip *Ida*, gezagv. H. Petersen, naar Balie Badong.

24 Mei. Het Nederlandsche schip *Zeelandia*, gezagv. W. Blaakbert, naar Soerabaya.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Nederlandsche schepen Maria Elizabeth, Margaretha en Anna Digna; de Nederl. Ind. kotters Carolina, Mad Mira, Krabbe en schoener Bella.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya, van den 30sten Mei tot en met den 1sten Junij 1859.

AANVOER.

Van Banjarmassing per de Ned. Ind. schoener *So-Ootdin*, gezagv. Sech Salim Baisa, agent Gezagvoerder.

2? 134 stuks maloekoe-matten, 6320 stuks kadjang-matten, 490 stuks planken, 11⁸⁴/₁₀₀ picols was en kleinigheden, Gezagvoerder.

Van Banjermassing per de Ned. Ind. brik *Soedoel Barie*, gezagv. Said Abdulla bin Salim, agent Gezagvoerder.

11050 stuks kadjang-matten, 2438 stuks planken, 2⁸⁰/₁₀₀ picols was en 30 picols zwarte dammar, Gezagvoerder.

Van Samarang per de Ned. Ind bark *So-Oot Ban*, gezagv. Sech Hoesien bin Achmat Banseer, agent Gezagvoerder.

6 kisten champagne, 16 collis koopmanschappen, Romer; 14 picols koeloe-basten, 35 collis manufacturen, koopmanschappen en kleinigheden, Gezagvoerder.

Van Moluccos per de Ned. Ind. bark *Fathool Madjiet*, gezagv. Said Mohamat bin Alwie Segaf, agent Sech Achmat Ba-Adilla

416 stuks planken, 182 stuks balken. 40 kisten kaijoe poetie-olie, 100 picols noten, 20 picols wortel-hout, ƒ 8000 aan zilveren munt en 1 pak oud koper, Sech Achmat Ba-Adilla.

Van Batavia per stoomschip *Koningin der Nederlanden*, gezagv. E. Lewis, agent Fraser Eaton & Co.

75 balen en kisten manufacturen, 3 kisten opium, 36 manden bier, 4 paarden, 15 picols zwarte peper, 9 kisten regalen en 86 collis koopmanschappen, Fraser Eaton & Co; 4 kisten manufacturen, Adam & Co; 1 kist katoenen modewaren en 1 kist scheermessen, J. F. van Leeuwen & Co; 1 baal manufacturen Mc Millan Marten & Co; 5 balen rood garen, 7 kisten manufacturen en 5 kisten koopwaren, diversen Arabieren.

Van Moluccos per de Ned. Ind. bark *Alfulk*; gezagv. Sech Abdul Kadier Baradja, agent Sech Said Bob Said.

200 stuks paarden, Sech Said Bob Said; ƒ 2700 aan zilveren munt, 280 stuks balken en planken, 2 stuks olifantstanden, 24 collis manufacturen, medicijnen, kramerijen en kleinigheden, diverse Arabieren.

UITVOER.

Naar Bandjarmassing via Sumanap per de Ned. Ind. Bark *Aldjoesoor*, gezagv. Said Hamsa.

5500 stuks Jav. sigaren, 13 picols suiker, Gezagvoerder.

Naar Batavia via Samarang per de Ned. Ind. stoomboot *Koningin der Nederlanden*, gezagv. E. Lewis.

1 kist haken en oogen, B. J. van Eck & Co; 5 kisten paijoongs, Schimmelpenninck & Co; 1 kist gedrukt katoen, J. F. van Leeuwen & Co; 4 kisten Jav. sigaren, A Johan; 2 kisten koopmanschappen, Mathieu Ebbs Ruijs & Co.

Marktprijzen.

SUIKER ƒ 17.—
KOFFIJ. Nominaal.
RIJST (CARGA) per koijang. ƒ 115 à ƒ 130.—
Id. (WITTE) „ „ ƒ 150 à ƒ 160.—
KOEHUIDEN ƒ 40.— per picol.
ARAK per legger ƒ 45.—
OLIE (KLAPPER) ƒ 24.—
OLIE (KATJANG)
KADJANG MATTEN ƒ 7.—
ROTTING ƒ 8 à ƒ 10 —
WISSELKOERS pari.

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

Zondag den 5den Junij 1859.
's morgens ten half negen ure.
Doopsbediening.
Ds. VAN STEEDEN.

Maandag den 6den Junij 1859.
's avonds half zeven ure.
ZENDINGS-BIDSTOND.
Nederduitsch en Maleisch.

ROOMSCH KATHOLIEKE EEREDIENST.

Zondag den 5den Junij 1859.
's morgens ten half negen ure.

De inteekening in Nederland kan geschieden bij L. VAN BAKKENES & Co te *Amsterdam* en W. J. VAN HAREN NOMAN te *Leiden*.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA